

KULTURNÍ TURISMUS

ÚVOD DO PŘEDMĚTU

- KULTURNÍ TURISMUS
- základní teoretický
- 13 přednáška + 13 seminář
- 5 kreditů
- Zápočet
- písemný test, 75% docházka na semináře, referát
- prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr.
- PhDr. Radmila Dluhošová, Ph. D.

LITERATURA

POVINNÁ

- KESNER, Ladislav – MORAVEC, Ivo – NOVOTNÝ, Radek – ŠKODOVÁ-PARMOVÁ, Dagmar, *Management kulturního cestovního ruchu*, Praha 2008.
- PATOČKA, Jiří – HEŘMANOVÁ, Eva, *Lokální a regionální kultura v české republice. Kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*, Praha 2008.
- VITÁKOVÁ, Marie, *Využití kulturních a přírodních památek pro cestovní ruch*, Praha 2007.
- VOJTÍK, Vladimír, *Podnikání v kultuře a umění*, Praha 2008.

DOPORUČENÁ

- JAKUBIKOVÁ, Dagmar – JEŽEK, Jiří – PAVLÁK, Miroslav, *Cestovní ruch*, Plzeň 1995.
- MALÁ, Vlasta a kol., *Základy cestovního ruchu*, PRAHA 2002.
- VYSTOUPIL, Jiří, *Atlas cestovního ruchu České republiky*, Praha 2006.
- ZELENKA, Josef – PÁSKOVÁ, Martina, *Výkladový slovník cestovního ruchu*, Praha 2002.

DOKUMENTY, MATERIÁLY

- *CzechTourism* (<http://www.czechtourism.cz>)
- *Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví*, Praha 2001 (zvl. Mezinárodní charta kulturního turismu 1976; Mezinárodní charta o kulturním turismu 1999).

ÚVOD

Všeobecná deklarace lidských práv schválená a vyhlášená Valným shromážděním Organizace spojených národů 10. prosince 1948 v článku 24 uvádí, že

„Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.“

„Každý má právo na odpočinek a na zotavení, zejména také na rozumné vymezení pracovních hodin a na pravidelnou placenou dovolenou.“

- Turismus – oblíbená celosvětová volnočasová aktivita, důležitá součást života většiny lidí
- Turismus – jedno z nejrychleji rostoucích odvětví, týká se milionů lidí, mnoha odvětví národních ekonomik téměř kterékoli země
- Důležitý zdroj příjmů & pracovních příležitostí → ovlivňuje jak národní, tak i osobní život všech zúčastněných
- Manilská deklarace o světovém cestovním ruchu (1980) – turismus má „*přímé účinky na sociální, kulturní, vzdělávací a ekonomický sektor národních společností a na jejich mezinárodní vztahy*“

TURISMUS

- Činnost osob cestujících a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu delší než 24 hodin a kratší než jeden rok, především za účelem trávení volného času, zábavy a služebních cest. (Definice podle *UNWTO – United Nations World Tourism Organization*)
- Dočasný přesun do destinací mimo běžný domov a pracoviště & činnosti realizované během pobytu
- Slovo *turista* poprvé použito v roce 1772, *turismus* v roce 1811
- Komplexní společenský jev zahrnující
  - aktivity turistů
  - procesy budování & provozování zařízení se službami pro turisty
  - aktivity osob, které tyto služby zajišťují
  - aktivity spojených s rozvojem a ochranou zdrojů pro turismus
  - politické a veřejně-správních aktivity
  - reakce místní komunity & ekosystémů na výše uvedené aktivity
- Z ekonomického hlediska – národohospodářské odvětví (úsek služeb) zabývající se cestováním, ubytováním, stravováním & dalšími službami poskytovanými turistům; významná součásti národní i světové ekonomiky; dotýká se všech oblastí národního života; má velký význam pro hospodářství každé země, v mnoha zemích nejdůležitější (nebo téměř jediný) zdroj příjmů

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

- **Mezinárodní turismus – příjezdový turismus (*incoming*) & výjezdový turismus (*outgoing*)**
- **Domácí turismus (*domestic*)**
- **Výlet**
- **Prodloužený víkend (*short-break*)**
- **Incentivní zájezd**
- **Fam trip**
- **Turistická destinace**
- **Resort**
- **Turistický produkt – zájezd, dovolená, package**
- **Základní služby, doplňkové služby**
- **Sezóna/hlavní sezóna, mimosezóna**
- **Turistická atraktivita (*tourist attraction*)**
  - přírodní – příroda, přírodní podmínky & přírodní úkazy
  - společenské – historické & kulturní objekty
  - nehmotné – kulturní, sportovní, společenské & další události, *genius loci*, životní styl

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

- **Účastník cestovního ruchu;** klasifikace podle:
  - zvolené destinace – zahraniční & domácí
  - délky pobytu v destinaci – turista, výletník, mezinárodního návštěvník/výletník
  - motivace k cestování – dovolená, služební cesta, lázeňský pobyt, náboženská pouť, studium/vzdělávání, návštěva památek, výstav či festivalů, nákupy, poznávání místní kuchyně, zážitky, dobrodružství...
- **Hlavní odvětví turismu**
  - dopravní služby
  - ubytovací služby
  - stravovací služby
  - zařízení pro volný čas a zábavu
  - zprostředkovatelské služby cestovních kanceláří a agentur a průvodců
  - turistické organizace (uvádějí produkty na trh, sledují kvalitu a rozvoj turistických regionů)

PŘÍČINY ROZVOJE TURISMU

- **Ekonomický & sociální pokrok**

- vyšší reálné příjmy → vyšší disponibilní příjmy
- vyšší vzdělání
- delší placená dovolená
- rozvoj turistické infrastruktury (doprava, turistická zařízení)
- dobrý zdravotní stav
- touha cestovat

x

- omezení týkající se cestování

Podíl obyvatelstva na turismu patří k důležitým měřítkům životní úrovně dané země

POZITIVA TURISMU

- nové pracovní příležitosti
- vyšší zaměstnanost (zejména v odvětví služeb)
- zvýšení péče o místní přírodní a kulturní dědictví
- zachování a obnova kulturních památek
- ochrana přírodních památek, vznik národních a přírodních parků
- údržba lesů, útesů a pláží
- rozvoj pocitu hrdosti na místní přírodní a kulturní bohatství
- zvýšení poptávky po místních výrobcích a produktech
- zdroj příjmů → zlepšení životní úrovně místních obyvatel
- zdroj investic → údržba a posílení místní infrastruktury a služeb, zlepšení dostupnosti, údržba a obnova památek, zlepšení celkové kvality životního prostředí

NEGATIVA TURISMU

- overturismus
- poškozování životního prostředí – hluk, přelidnění, znečištění
- zpoždění na letištích
- dopravní zácpy
- nekontrolovaná výstavba hotelů, restaurací, kempů
- poškozování přírody – lov ohrožených zvířat a ryb, narušování přirozeného habitatu zvířat, devastace vegetace, zvýšená spotřeba vody, vyšší množství zplodin
- větší množství odpadů
- graffiti na starobylých památkách, jejich poškozování či krádeže
- reálné nebezpečí degradace a přílišné komercializace tradic → zničení autenticity
- zvýšení ceny nemovitostí, zboží a služeb
- sezónní charakter turismu, špatné pracovní podmínky → negativní dopady na kvalitu služeb

NOVÉ TRENDY V TURISMU

- masový turismus → odpovědný & ekologický, tzv. udržitelný turismus
- více krátkodobých dovolených (často zahraničních), druhé & třetí dovolené
- vzdělávací, venkovské, aktivní, adrenalinové, exotické & all-inclusive dovolené
- růst poptávky po kvalitním produktu
- niche market dovolené
- demografické změny (cestování tzv. *grey panthers*)
- růst bohatství
- internetový prodej
- rostoucí informovanost
- dovolená – základní potřeba, „nutnost“

BARIÉRY

- politická, sociální & kulturní situace země
  - ekonomická recese
  - přírodní katastrofy (tsunami, povodně, zemětřesení)
  - teroristické útoky
  - epidemie covid-19
  - osobní situace jednotlivců
    - čas k dispozici na cestu
    - předpokládané náklady
    - požadavky na bezpečnost
    - politická situace doma i v cílové destinaci
- kontinuální změny v rámci dlouhodobějších trendů trávení volného času
- dlouhodobé prognózy předpokládají setrvalý růst turismu → obtížně predikovatelný ↑

KRITÉRIA PŘI VÝBĚRU DESTINACE

- bezpečnost
- cena
- podnebí
- přírodní & historická atraktivita
- vzdálenost destinace
- pokrmy & nápoje
- setkání s novými lidmi
- zábava, sportovní možnosti, zábavné možnosti pro děti
- jazyk
- životní náklady

Základní podmínky pro rozvoj turismu

- zachovat bezpečnost v dané destinaci
- vytvořit dostatečný fond volného času
- zajistit přiměřené disponibilní důchody

+ růst počtu obyvatelstva, zlepšování zdravotního stavu, zvyšování vzdělanosti, moderní technologie

**KULTURNÍ DĚDICTVÍ
JAKO ZÁKLAD
KULTURNÍHO TURISMU**

KULTURNÍ DĚDICTVÍ

- Původně – výhradně monumentální kulturní pozůstatky, postupně nové kategorie
- Zahrnuje kulturní i přírodní prostředí, hmotné i nehmotné památky
- Vytvořeno předchozími generacemi, uchovávané současnou & předávané budoucím
- Podává svědectví o historii, kultuře & každodenním životě, zachováno ve svém původním prostředí
- Zdroj evropské kolektivní paměti, nástroj historického & vědeckého studia
- Není obnovitelné → mělo být co nejúčinněji zachováno → UNESCO
- Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO – památky výjimečné univerzální hodnoty z hlediska historie
- 2023 – 1.157 památek, 900 kulturních, 218 přírodních a 39 smíšeného charakteru, ve 167 státech světa; Itálie – 58 zápisů
- *Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972)*
- *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví (2003)*
- *Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (1992)*

KULTURNÍ DĚDICTVÍ

- **památky** – architektura, sochařská & malířská díla, archeologické památky, jeskynní obydlí, nápisy...
- **skupiny budov**
- **lokality** – výtvořiny člověka & kombinovaná díla přírody a člověka

Dvě základní skupiny kulturního dědictví

- **hmotné kulturní dědictví**
  - movité kulturní dědictví – obrazy, sochy, mince, rukopisy atd.
  - nemovité kulturní dědictví – památky, archeologická naleziště, národní a historické památníky, kostely, mosty atd.
  - podmořské kulturní dědictví – vraky lodí, podvodní ruiny a města
- **nehmotné kulturní dědictví**
  - ústní tradice a vyjádření, včetně jazyka
  - hudba a interpretační umění (písň, tanec)
  - společenské hodnoty, zvyky, praktiky, rituály a slavnostní události
  - vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru
  - řemesla a tradiční řemeslné dovednosti

PŘÍRODNÍ & ARCHEOLOGICKÉ DĚDICTVÍ

- **Přírodní dědictví**
  - krajina & přírodní prostředí – lesy, hory, jezera, řeky, jeskyně atd.
  - geologické prvky včetně mineralogických, geomorfologických, paleontologických atd.
  - oblasti tvořící přirozené stanoviště ohrožených druhů živočichů a rostlin
  - flóra & fauna
  - kulturně významná krajina
- **Archeologické dědictví** (všechny pozůstatky z minulých období, pomáhá sledovat historii lidstva)
  - konstrukce, stavby & skupiny staveb
  - zastavěné oblasti
  - movité předměty & další památky

ZPŮSOBY OCHRANY KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

DRUHY A STUPNĚ OCHRANY

Ústřední seznam kulturních památek ČR vedený Národním památkovým ústavem

- cca 40 000 nemovitých kulturních památek, z nich cca 300 národní kulturní památky
- aktuální počet movitých kulturních památek není znám, evidenční počet cca 100 000, 26 jsou národní kulturní památky
- Individuální ochrana – vybraná movitá či nemovitá památka
  - kulturní památka
  - národní kulturní památka
- Územní ochrana – celková plocha
  - památková rezervace (nejčastěji historická jádra měst)
  - památková zóna
- K ochraně může být dále vymezeno ochranné pásmo – může být omezena či zakázána určitá činnost

KULTURNÍ PAMÁTKA

- Ministerstvo kultury
- Nemovité, movité & jejich soubory
- Významné doklady historického vývoje, životního způsobu & prostředí společnosti
- Projev tvůrčích schopností & práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti
- Vykazují historickou, uměleckou, vědeckou, technickou hodnotu
- Mají přímý vztah k významným osobnostem & historickým událostem
- Historické památky dělíme podle uměleckých slohů, místa vzniku, druhu, povahy, významu & účelu
  - architektonické
    - profánní (hrady, zámky, paláce, domy, tvrze, městská architektura, vojenské památky)
    - sakrální (chrámy, katedrály, kláštery, kostely, kaple, rotundy, synagogy, hřbitovy)
  - sochy, sousoší, kašny a drobná kamenická díla
  - lidová architektura
  - technické památky

NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA

- Vláda České republiky, nařízení ve sbírce zákonů; nejvýznamnější součást kulturního bohatství
- Jednotlivé stavby, areály, movité předměty, jejich soubory
- Nejstarší – archeologické naleziště Dolní Věstonice včetně souboru nálezů z období kultury lovců mamutů, hradiště a keltské oppidum Závist
- Středověké – Karlův most, Anežský klášter, hrad Pernštejn, soubor gotických soch z období krásného slohu v Českých zemích
- Novověké – zámek Opočno nebo Vila Tugendhat v Brně, hotel a televizní vysílač na Ještědu
- Největší zastoupení – hrady, zámky, kostely & kláštery
- Památky lidové architektury – Fojtství ve Velkých Karlovicích, Dlaskův statek v Dolánkách
- Dopravní památky – koněspřežka České Budějovice – Linec, empírový řetězový most v Stádlci
- Průmyslové památky – čistírna odpadních vod v Praze-Bubenči, areál dolu Hlubina, koksovny a vysokých pecí Vítkovických železáren
- Pomníky & památníky – pomník sv. Václava v Praze, Královské pole s pomníkem Přemysla Oráče ve Stadicích, Památník vyhlazení Lidic
- Movité – korunovační klenoty, relikviář sv. Maura, zlomek latinského překladu Dalimilovy kroniky, Třebechovický betlém, železniční motorový vůz Slovenská strela (Kopřivnice)

PAMÁTKOVÁ REZERVACE

- Vláda České republiky, nařízení ve sbírce zákonů; nejvýznamnější součást kulturního bohatství
- Uceleně dochované území se souborem nemovitých památek, případně archeologických nálezů
- Kompaktní historická zástavba, kompaktní půdorys & nenarušená urbanistická struktura
- Dochované fasády většiny staveb, vnitřní prostorové řešení v co největší autenticitě
- Důležitá součást – zachovaná veřejná prostranství, výtvarné doplňky, historické zahrady & parky, drobná architektura apod.
- Zejména historická jádra měst (např. Praha, Český Krumlov, Telč, Kutná Hora)

PAMÁTKOVÁ ZÓNA

- Ministerstvo kultury
- Území sídelního útvaru (historické prostředí) s menším podílem kulturních památek
- Dobře dochovaný půdorys, obvykle i hmotovou skladbu zástavby ALE architektonicky méně ucelený (méně kulturních památek, případně mohly být v minulosti narušeny rozsáhlejším rušivým zásahem)
- Vyhlášovány i v současnosti
- Městské PZ – nejvíce středověká městská jádra, ale i renesanční města horní (Horní Blatná), barokní & klasicistní (Nový Bor, Jablonec nad Nisou), lázeňská (Karlovy Vary, Luhačovice), průmyslové celky (Vítkovice, Přívoz), čtvrti nájemních bytů (Vršovice, Žižkov, Smíchov), obytné & vilové čtvrti z 20. století (Ořechovka), dělnické kolonie (Brumov), výjimečně poválečná sídliště (Poruba – sorela)
- Vesnické PZ – sepětí s místním přírodním prostředím ovlivňujícím stavební materiály, podobu zástavby, architektonické detaily → jednotlivé PZ jsou velmi rozdílné
  - mohutné patrové roubené & polohrázděné domy na západě a severu Čech
  - zděné dvorce selského baroka v jižních Čechách
  - hliněné domy na jižní Moravě
  - skromné roubenky na Valašsku, v Podkrkonoší, méně bohaté části středních Čech
- Rozdíl mezi vesnickými PR & PZ někdy menší než v případě měst, koncentrace cenných staveb může být téměř stejná

PAMÁTKOVÁ ZÓNA

- Památky často tvoří nedílný celek s okolní krajinou → krajinné PZ – nejstarší 1992 bojiště bitvy u Slavkova & Lednicko-valtický areál
- Podoba krajiny byla podstatně ovlivněna vědomou činností člověka – tím se liší od chráněných krajinných území, kde je prioritou ochrana přírody nepoznamenané lidskou činností
- Chráněné primárně pro své kulturní hodnoty
  - významná poutní místa (Římovsko, Libějovicko-Lomecko)
  - architektonicky komponované krajiny s cestami, alejemi a souvisejícími stavbami (Novohradsko, Chudenicko)
  - kulturní krajina dokládající vývoj zemědělského hospodaření vč. rybníčných soustav (Zahrádecko)
  - oblasti s pozůstatky hornické činnosti (Jáchymov, Krupka)
  - krajiny memoriální – připomínka významné bitvy (bojiště u Hradce Králové, Slavkova, Chlumce)

PLOŠNĚ CHRÁNĚNÉ URBANISTICKÉ CELKY

- Cca šest set

- 39 městských památkových rezervací
- 61 vesnických památkových rezervací
- devět archeologických památkových rezervací
- 255 městských památkových zón
- 215 vesnických památkových zón
- 25 krajinných památkových zón
- specifické památkové rezervace
  - komponovaný areál na Kuksu – unikátní barokní lázeňský & duchovní areál včetně Braunova betléma (jedinečná sochařská rezervace v plenéru)
  - technická památková rezervace Stará Huť v Josefovském údolí u Olomučan (Adamov)
  - památkové rezervace vybraných částí měst s lázeňskou kulturní krajinou (Františkovy Lázně, Cheb, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Valeč)

V evropském kontextu je tento způsob a rozsah ochrany dochovaného dědictví jedinečný

NABÍDKA V TURISMU

LOKALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY

- **Primární nabídka / primární potenciál destinace / lokalizační předpoklady** – ovlivňují charakter & rozsah produktu
  - **Přírodní potenciál / přírodní předpoklady cestovního ruchu**
    - krajina, její reliéf, pozoruhodnosti, útvary (pohoří, roviny, skalní města, sopky, jeskyně, propasti)
    - vodstvo (vodní plochy & toky – moře, oceány, jezera, vodopády, přehrady)
    - flóra & fauna
    - klima
  - **Kulturně-historický potenciál / kulturně-historické předpoklady**
    - kulturně historické památky & soubory (architektonické, technické, památníky, pomníky)
    - kulturní zařízení (muzea, galerie, divadla, kluby, hvězdárny, planetária)
    - kulturní, společenské, církevní & sportovní akce & události
  - Plní doplňkovou funkci k atraktivitám přírodního charakteru

REALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY

- **Sekundární nabídka / sekundární potenciál destinace / realizační předpoklady** – rozsah & struktura je nezbytným předpokladem pro rozvinutí primárního potenciálu
- Všechny druhy zařízení & jejich služby, které jsou klientům k dispozici
  - ubytovací zařízení
  - stravovací zařízení
  - dopravní infrastruktura včetně
    - dopravy přímo v destinaci
    - dopravy umožňující sportovně-rekreační vyžití – běžkařské trati, turistické trasy (cca 40.000 km), naučné stezky (cca 350), tematické stezky, cyklotrasy, lanovky
  - sportovně rekreační zařízení
  - turistická infrastruktura – cestovní kanceláře, turistická informační centra, směnárny, herny, společensko-zábavní centra, veletržní areály, kongresová centra
  - sociální a technická infrastruktura

SELEKTIVNÍ PŘEDPOKLADY

- **politické** – politická stabilita/ nestabilita, válka, terorismus, bezpečnostní situace atd.
- **demografické** – hustota & věková struktura obyvatelstva
- **urbanizační** – hustota & velikost sídel, zástavba sídel
- **sociologické** – ekonomické aktivity, sociální příslušnost, vzdělání, průměrný příjem, životní styl
- **administrativní** – vízová politika, možnost pohybu po území
- **personální** – profesionalita ve službách
- **ekologické** – kvalita životního prostředí

PRIMÁRNÍ NABÍDKA

- Kulturně-historické památky na Seznamu světového dědictví UNESCO – nejvyšší stupeň atraktivity
- Březen 2023 – 1.157 položek ve 167 státech
  - 900 kulturních památek
  - 218 přírodních památek
  - 39 památek smíšeného charakteru
- **Itálie (58), Čína (56), Německo (51), Španělsko (49), Francie (49), Indie (40), Mexiko (35), Spojené království (32), Ruská federace (30), Írán (26)**
- Česká republika – 17 památek – vzhledem k rozloze země velmi vysoký počet
- Řadíme se mezi světovou špičku
- Další naše kulturní památky jsou na tzv. Indikativním seznamu

PAMÁTKY UNESCO V ČR

- **Historické jádro Prahy (1992)** – celek historických pražských měst Starého Města, Josefova, Nového Města, Vyšehradu, Malé Strany a Hradčan; svědectví o uměleckém, společenském & kulturním vlivu města od středověku do současnosti; zápis rozšířen 2010 o areál zámeckého parku v Průhonicích
- **Historické jádro Českého Krumlova (1992)** – intaktně dochované středověké centrum v meandrech Vltavy & Latrán s gotickým hradem a renesančním & barokním zámekem
- **Historické jádro Telče (1992)** – středověké město s vodním opevněním, městské domy na náměstí s renesančními & barokními frontami, pozdně gotický zámek v renesanční přestavbě

PAMÁTKY UNESCO V ČR

- **Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (1994)** – Jan Blažej Santini-Aichel
- **Historické jádro Kutné Hory s kostelem sv. Barbory a katedrálou Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci (1995)** – středověké královské horní město, vrcholně gotický kostel sv. Barbory, cisterciácký chrám v Sedlci opravený Janem Blažejem Santinim-Aichlem
- **Kulturní krajina Lednice-Valtice (1996)** – 200 km², 17.-20. století na panství Liechtensteinů, barokní Valtice, klasicistní & novogotická Lednice, množství klasicistních & romantických staveb
- **Zahrady a zámek v Kroměříži (1998)** – barokní arcibiskupský zámek, Podzámecká & Květná zahrada
- **Vesnice Holašovice (1998)** – celistvé historické jádro se středověkým založením, soubor zděných staveb z 18.-19. století; jihočeské selské baroko

PAMÁTKY UNESCO V ČR

- **Zámek v Litomyšli (1999)** – renesanční zámek s arkádovým nádvořím, hospodářské stavby
- **Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci (2000)** – barokní památník morových epidemií s vnitřní kaplí & početnou skupinou soch
- **Vila Tugendhat v Brně (2001)** – funkcionalistická architektura, vysoká kvalita materiálů, moderní stavební postupy & konstrukční principy, těsná vazba na přilehlou zahradu, Mies van der Rohe
- **Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči (2003)** – bývalá židovská čtvrť, židovský hřbitov & kostel sv. Prokopa, příklad dlouhodobé koexistence dvou kultur, 2018 rozšířen o areál zámku Třebíč (původně benediktinský klášter)
- **Národní hřebčín Kladruby nad Labem (2019)** – hřebčín, kmenové stádo ceremoniálních běloušů (starokladrubák), okolní pastviny, umělé vodní kanály, komunikace lemované alejemi
- **Hornická krajina Erzgebirge/Krušnohoří (2019)** – montánní krajina, těžba a zpracování rud, vynálezy v oblasti báňských & hutních technologií; podzemní & nadzemní památky, horní města; Jáchymov, Abertamy – Boží Dar – Horní Blatná, Krupka, Mědník, Rudá věž smrti (+ 17 Sasko)

PAMÁTKY UNESCO V ČR

- **Slavná lázeňská města Evropy (2021)** – 11 měst v 7 evropských zemích, lázně kolem pramenů minerálních vod, doklad mezinárodní evropské lázeňské kultury; lázeňské domy, zřidelní pavilony, pitné haly, kolonády, společenské domy, kasina, divadla, parky, zahrady, promenády, sportoviště
- **Původní bukové lesy Karpat a dalších oblastí Evropy (2007 – Slovensko, Ukrajina, 2011 – Německo, 2017)** – zachovalé bučiny v různých oblastech Evropy, mírné lesy demonstrující postglaciální expanzi buku evropského z několika izolovaných míst, 2021 – **Jizerskohorské bučiny (27 km²), 94 lokalit na území 18 států**
- **Žatec a krajina žateckého chmele (2023)** – první chmelařská krajina na světě, více než 700 letá tradice pěstování & zpracování žateckého poloraného červeňáku; krajina s tradičními chmelnicemi & vesnicemi Trnovany a Stekník, rokokový zámek Stekník, historické centrum Žatce s jeho průmyslovou čtvrtí z 19. století – stavby sloužící při zpracování chmele (sušení, balení, certifikace, skladování), historické dopravní síť (silnice, železnice, řeka Ohře & další vodní toky)

NEHMOTNÉ PAMÁTKY UNESCO V ČR

- **Verbuňk** – improvizální mužský lidový tanec ze Slovácka (2005)
- **Masopustní průvody s maskami na Hlinecku** – pravděpodobně předkřesťanská tradice, která měla zajistit dobrou úrodu, plodnost a přivítat jaro (2010)
- **Sokolnictví** – tradiční způsob lovu s pomocí dravých ptáků, zapsáno společně s dalšími zeměmi (2010)
- **Jízda králů** – lidová slavnost ze Slovácka (2011)
- **Loutkářství** – zapsáno společně se Slovenskem (2016)
- **Modrotisk** – textilní tiskařská technika zapsaná společně se Slovenskem, Německem, Rakouskem a Maďarskem (2018)
- **Ruční výroba vánočních ozdob z foukaných skleněných perel** – tradiční krkonošská výroba vánočních ozdob (2020)
- **Vorařství** – způsob dopravování dřeva plavením po vodním toku, zapsáno společně s Polskem, Lotyšskem, Německem, Rakouskem a Španělskem (2022).

REPREZENTATIVNÍ SEZNAM UNESCO

- *Seznam kulturního a přírodního dědictví lidstva* – památky, které:
  - představují mistrovské dílo lidského tvůrčího génia
  - vykazují významnou vzájemnou výměnu hodnot (v určitém časovém období / kulturní oblasti)
  - jsou nositelem jedinečného / výjimečného svědectví o kulturních tradicích nebo civilizaci
  - jsou vynikajícím příkladem určitého typu budovy, architektonického nebo technologického souboru nebo krajiny
  - jsou vynikajícím příkladem tradičního lidského osídlení nebo využívání půdy, typického pro určitou kulturu
  - jsou spojena s událostmi, živými tradicemi, myšlenkami, vírou, uměleckými & literárními výtvoři výjimečného celosvětového významu

INDIKATIVNÍ SEZNAM UNESCO

- Zápis na národním *Indikativním seznamu* (*tentative list, liste indicative*) – podmínka nominace
- Památka musí být na *Indikativním seznamu* nejméně rok před předložením návrhu na jeho zápis do reprezentativního *Seznamu*
- Podmínka – památka celistvě uchovaná, světově výjimečné hodnoty, autentická, **chráněna zákonem**
- Ministerstvo kultury na národní *Indikativní seznam* zařadila například:
  - Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně Praha
  - Vila Adolfa Loose Praha
  - Braunův Betlém u Kuksu
  - Horský hotel a televizní vysílač Ještěd
  - Hrad Karlštejn
  - Ruční papírna Velké Losiny
  - Lázně Luhačovice
  - Památky Velké Moravy – Slovanské hradiště v Mikulčicích a kostel sv. Margity Antiochijské v Kopčanech
  - Pevnost Terezín
  - Slavonice

DĚKUJI ZA POZORNOST